

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 158/2022-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou AŠTARY, s. r. o., Mariánske námestie 29/6, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Adam Aštary, PhD., proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 20 CoP 80/2019-270 zo 17. júna 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Cdo 194/2021 z 27. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20 CoP 80/2019-270 zo 17. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Cdo 194/2021 z 27. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnutý rozsudok a napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež o priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania o úpravu práv a povinností rodičov k (v tom čase) maloletým deťom vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 P 87/2017. Okresný súd rozsudkom č. k. 3 P 87/2017-219 z 5. decembra 2018 rozhodol, že maloleté deti budú zverené do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov, s tým, že matka bude zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté deti

v bežnom kalendárnom týždni s výnimkou školských prázdnin a sviatkov, ktoré sú upravené osobitne, vždy od nedele v párnom kalendárnom týždni od 18.00 h nepretržite do nedele v nepárnom kalendárnom týždni do 18.00 h; otec bude zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloleté deti v bežnom kalendárnom týždni s výnimkou školských prázdnin a sviatkov, ktoré sú upravené osobitne, vždy od nedele v nepárnom kalendárnom týždni od 18.00 h nepretržite do nedele v párnom kalendárnom týždni do 18.00 h; počas sviatkov a školských prázdnin bude osobnú starostlivosť o maloleté deti zabezpečovať matka takto: počas letných školských prázdnin každý rok od 1. 7. od 17.00 h do 15. 7. do 17.00 h a od 31. 7. od 17.00 h do 15. 08. do 17.00 h; počas vianočných školských prázdnin každý nepárny kalendárny rok od 23. 12. od 17.00 h do 26. 12. do 17.00 h; počas sviatkov a školských prázdnin bude osobnú starostlivosť o maloleté deti zabezpečovať otec takto: počas letných školských prázdnin každý rok od 15. 7. od 17.00 h do 31. 7. do 17.00 h a od 15. 8. od 17.00 h do 31. 08. do 17.00 h; počas vianočných školských prázdnin každý páry kalendárny rok od 23. 12. od 17.00 h do 26. 12. do 17.00 h. Miestom odovzdania a prevzatia maloletých detí je bydlisko odovzdávajúceho rodiča (výrok I). Ďalej súd prvej inštancie rozhodol, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia (výrok II); výživné okresný súd neurčil (výrok III); zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 3 P 11/2012-251 z 15. marca 2013 v časti zverenia, úpravy styku a bežného výživného (výrok IV); žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok V).

3. Po podaní odvolania zo strany otca maloletých krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil prvoinštančný rozsudok tak, že návrh matky na zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov zamietol (výrok I); upravil styk matky s maloletými deťmi tak, že matka je oprávnená stretávať sa s nimi vždy od nedele v párnom kalendárnom týždni od 18.00 h nepretržite do nedele v nepárnom kalendárnom týždni do 18.00 h, s výnimkou úpravy styku počas školských prázdnin a sviatkov, ktorá je určená rozsudkom okresného súdu č. k. 3P/11/2012-251 z 15. marca 2013 v spojení s rozsudkom krajského súdu v č. k. 11 CoP/276/2013-332 z 3. decembra 2013 (výrok II); zmenil výrok rozsudku okresného súdu č. k. 3 P 11/2012-251 z 15. marca 2013 vo výroku o úprave bežného styku matky s maloletými deťmi (výrok III); žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (výrok IV).

4. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľky v časti, v ktorej boli namietané vady zmätočnosti, ako neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a v časti, v ktorej bolo namietané nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP podľa § 447 písm. f) CSP ako „*neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi*“.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podľa názoru sťažovateľky k zásahu do jej označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru došlo tým, že

- a) krajský súd jej vec nesprávne právne posúdil a jeho závery sú neudržateľné, preto považuje napadnutý rozsudok krajského súdu za arbitrárny;
- b) krajský súd nerešpektoval pri svojom rozhodovaní relevantnú judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, ale ani nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 361/2016 z 3. augusta 2017 týkajúci sa inštitútu striedavej osobnej starostlivosti, a preto je potrebné napadnutý rozsudok krajského súdu vyhodnotiť ako svojvoľný a ústavne neudržateľný;
- c) krajský súd „priamo ignoroval“ výslovne prejavenu vôľu oboch maloletých detí byť zverené do striedavej starostlivosti oboch rodičov, čo podľa názoru sťažovateľky predstavuje nielen „rozpor s ustanoveniami čl. 4 a čl. 6 základných princípov a § 38 Civilného mimosporového poriadku, ale je aj porušením práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy)...“;
- d) najvyšší súd sa vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v napadnutom uznesení nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom s jej dovolacími námietkami, keďže ich „zúžil“ a hodnotil ako námietky týkajúce sa nesprávneho zistenia skutkového stavu;
- e) najvyšší súd „nadmieru formalisticky“ v napadnutom uznesení vo vzťahu k námietke nevypočítania maloletých detí odvolacím súdom konštatuje „... je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako ani zo ZoR, či CMP, nevyplývajú v tomto smere pre dovolateľku žiadne práva, ide výlučne o práva dieťaťa, a preto aj prípadne porušenie citovaných ustanovení, či dohovoru (ktorým sa však dovolací súd nezaoberal), jej nemôže zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP...“;
- f) najvyšší súd napadnuté uznesenie nedostatočne odôvodnil vo vzťahu k namietanému opomenutiu odvolacieho súdu vyzvať účastníkov pred skončením odvolacieho pojednávania na prednes záverečných rečí, keď bez bližšieho odôvodnenia dal prednosť jednému z dvoch možných výkladov príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku;
- g) najvyšší súd vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia „rezignoval“ na svoju úlohu pri zjednocovaní judikatúry, pričom v napadnutom uznesení uviedol, že prakticky v rodinnoprávnej agende „sa teda ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“. Sťažovateľka je presvedčená, že napadnutým uznesením jej bolo odopreté právo na prístup k dovolaciemu súdu, hoci na to splnila všetky zákonom stanovené predpoklady;
- h) dovolací súd bez vykonania dokazovania dopĺňal odôvodnenie napadnutého uznesenia o skutkové zistenia, ktoré v rozsudku krajského súdu nie sú uvedené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 41 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:

7. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu je argumentácia sťažovateľky uplatnená v ústavnej sťažnosti založená na námietkach, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, nerešpektoval relevantnú judikatúru týkajúcu sa inštitútu striedavej osobnej starostlivosti, neprihliadal k výslovne prejavenej vôli maloletých detí, a preto je potrebné napadnutý rozsudok krajského súdu vyhodnotiť ako svojoľný, neodôvodnený a ústavne neudržateľný.

8. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

9. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

10. V danom prípade mala sťažovateľka k dispozícii opravný prostriedok, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv účinne poskytuje. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohla podať dovolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

11. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti preskúmal dovolanie sťažovateľky a zistil, že námietky v ňom uplatnené sa prekrývajú s argumentáciou sťažovateľky v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

12. Dovolací súd po preskúmaní argumentácie sťažovateľky viažucej sa na prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie v tejto časti odmietol ako neprípustné. V ďalšej časti dovolania namietala sťažovateľka nesprávne právne posúdenie veci a jeho prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Uznesením dovolacieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky i vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu odmietnuté ako neprípustné s poukazom na § 447 písm. f) CSP, keďže dovolací dôvod nebol vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

13. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti, ako i vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia vylučuje

právomoc ústavného súdu, pretože argumentácia uplatnená v tejto časti ústavnej sťažnosti je totožná s argumentáciou uvedenou v dovolaní. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

15. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

16. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky, pričom zistil, že sťažovateľka v dovolaní uplatnila oba dovolacie dôvody, teda podľa § 431 ods. 1 CSP, ktorý vymedzila vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, a tiež dovolací dôvod nesprávneho právneho poučenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom prípustnosť dovolania vyvodila z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

17. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolací súd dospel k záveru, že čo sa týka dôvodu podľa § 431 ods. 1 CSP, v zmysle uplatnenej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie neprípustné, pretože nezistil v konaní odvolacieho či prvoinštančného súdu namietanú vadu.

18. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom s jej dovolacími námietkami, keďže ich „zúžil“ a hodnotil ako námietky týkajúce sa nesprávneho zistenia skutkového stavu, poukazuje ústavný súd na bod 9 napadnutého uznesenia, z ktorého vyplýva rozsah dovolacieho prieskumu namietanej vady zmätočnosti: *«... porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré (sťažovateľka) videla v nesprávnom postupe odvolacieho súdu na pojednávaní predovšetkým v súvislosti s ne/vykonaním „zopakovania dokazovania“, odňatím práva na záverečnú reč, neumožnením maloletým deťom, aby priamo pred odvolacím súdom vyjadrili svoj názor.»*

19. V súvislosti s námietkou, že odvolací súd neumožnil maloletým deťom, aby priamo pred ním vyjadrili svoj názor, dovolací súd uvádza:

„Niet sporu o tom, že maloleté dieťa má právo vyjadriť samostatne a slobodne svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Akékoľvek rozhodnutie, ktoré nezohľadnilo názory dieťaťa alebo im nevenovalo primeranú pozornosť zodpovedajúcu veku a úrovni dieťaťa, upiera dieťaťu možnosť ovplyvniť určenie ich najlepšieho záujmu (viď uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2016, sp. zn. 5 Cdo 492/2015)... Je výlučne na zvážení konajúceho súdu, v akom rozsahu a akým spôsobom zabezpečí dieťaťu jeho právo vyplývajúce mu z ustanovenia § 116 CMP tak, aby to zodpovedalo najlepšiemu záujmu dieťaťa... Vychádzajúc z obsahu spisu dovolací súd konštatuje, že súd prvej inštancie postupoval v súlade s § 116 CMP a vypočul maloletých za prítomnosti kolízneho opatrovníka a prokurátora bez prítomnosti rodičov, resp. ich právnych zástupcov (R 34/2014, 7 Cdo 213/2017, 7 Cdo 27/2019). Postup odvolacieho súdu spočívajúci v rozhodnutí o odvolaní bez toho, aby opätovne vykonal dokazovanie výsluchom maloletých, keď disponoval podľa neho dostatočným podkladom pre rozhodnutie v podobe zápisnice z ich výsluchu okresným súdom, čo považoval aj za postačujúce pre zistenie skutočného stavu veci, nie je v rozpore so zákonom. V tomto smere dovolací súd nezistil zo strany súdov nižších inštancií porušenie procesných predpisov, ktoré by zasahovalo do práv dovolateľky. Napokon ani v záujme maloletého dieťaťa nie je jeho viacnásobné a nesystematické vypočúvanie, (pozri Kišová E.: Názor dieťaťa a právny rámec ochrany jeho zisťovania, Bratislava, C. H. BECK, 2021, str. č. 69). Pre úplnosť najvyšší súd uvádza, že vzhľadom na to, že ide o mimosporové konanie, účelnosť vykonávaného dokazovania je potrebné posudzovať s ohľadom na záujem maloletých, ktorý sa sleduje mimosporovým konaním a na potrebu rýchleho a spravodlivého rozhodnutia, o to viac, keď sa jedná o posúdenie toho, či je potrebné uskutočniť výsluch maloletých opätovne. Ne/vykonanie opakovaného výsluchu maloletých je vecou rozhodnutia odvolacieho súdu. Podstatné v danej veci je, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil výpoveď maloletých v konaní pred súdom prvej inštancie (pozri bod 27. rozhodnutia odvolacieho súdu) a využil v ich najlepšom záujme (II. ÚS 662/2014) zápisnicu o ich výsluchu, s ktorou bola mimo iného v zmysle obsahu dovolania, matka maloletých oboznámená. Podľa názoru odvolacieho súdu účel, resp. zmysel opätovne vypočuť maloleté sa v danom prípade vytráca aj s ohľadom na zložitosť právnej situácie, keď je nanajvýš otázna racionálna schopnosť maloletých rozoznať rozdiel v zmene starostlivosti, ktorá je cieľom návrhu matky maloletých, a taktiež schopnosť maloletých rozoznať reálny dopad takejto zmeny v starostlivosti o nich. Uvedená námietka dovolateľky sa javí navyše ako účelová aj z dôvodu, že ne/vypočutie maloletých na odvolacom pojednávaní dňa 17. júna 2020 nenamietala ona sama, ani jej právna zástupkyňa. Pokiaľ ide o tvrdenia dovolateľky, že samotným nevypočutím maloletých odvolacím súdom došlo k porušeniu Jej“ práv, je potrebné zdôrazniť, že z čl. 12 Dohovoru o právach dieťaťa, ako ani zo ZoR, či CMP, nevyplývajú v tomto smere pre dovolateľku žiadne práva, ide výlučne o práva dieťaťa, a preto aj prípadne porušenie citovaných ustanovení, či dohovoru (ktorým sa však dovolací súd nezaoberal), jej nemôže zakladať žiadnu ujmu, teda ani vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.“

20. Z citovanej časti odôvodnenia vyplýva, že dovolací súd sa podrobne a náležite vysporiadal s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa nevypočutia maloletých odvolacím súdom, svoje závery logicky a zrozumiteľne odôvodnil s odvolaním sa na relevantnú judikatúru vyšších súdnych autorít,

ako aj ustanovení medzinárodných zmlúv a príslušných právnych predpisov. Ústavný súd považuje vzhľadom na uvedené predmetnú námietku sťažovateľky za nedôvodnú.

21. Vo vzťahu k námietke nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia v súvislosti s namietaným opomenutím odvolacieho súdu vyzvať účastníkov pred skončením odvolacieho pojednávania na prednes záverečných rečí poukazuje ústavný súd na bod 21 napadnutého uznesenia, v ktorom dovolací súd predovšetkým odkazuje na zákonné ustanovenie § 182 CSP v spojení s § 156 až § 264 CSP, pričom cituje komentár: «... napriek zneniu § 378 ods. 1 CSP o primeranom použití ustanovení o konaní pred súdom prvej inštancie na odvolacie konanie, sa § 182 CSP na pojednávanie odvolacieho súdu neaplikuje. Odvolací súd sa v prípade pojednávania spravuje osobitným ustanovením § 385 ods. 2 CSP, podľa ktorého podá predseda alebo poverený člen senátu na jeho začiatku správu o doterajšom priebehu konania, následne sa vyjadria strany a iné subjekty konania a prednesú svoje návrhy. Ak odvolací súd opakuje alebo dopĺňa dokazovanie podľa § 384 CSP, umožní stranám na záver pojednávania vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu a k právnej stránke veci (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok, Komentár*, Praha: C. H. BECK, str. č. 678),“ pričom uvádza, že v právnej veci sťažovateľky „odvolací súd rozhodoval vo veci na pojednávaní dňa 17. júna 2020 okrem iných za prítomnosti otca maloletých, ako aj matky maloletých spolu s právnou zástupkyňou. Obsah úradného záznamu z pojednávania (č. 1. 267 a nasl. spisu) spolu s prepisom pojednávania (č. 1. 348 a nasl. spisu) na odvolacom súde nesvedčí o tom, že by súd nerešpektoval § 182 CSP, i keď formálny úkon zo strany súdu - výzva súdu na „záverečné reči“ *expresis verbis* (doslovne) v prepise z pojednávania obsiahnutý priamo nie je, avšak výzva na vyjadrenie bola voči účastníkom konania prezentovaná predsedníčkou pojednávajúceho senátu (č. 1. 361 spisu), pričom je potrebné poznamenať, že návrhy na doplnenie zápisnice, ani námietky proti jej zneniu matka maloletých, ani jej splnomocnená zástupkyňa nevzniesli, pričom uvedené platí aj vo vzťahu k námietkam ohľadom vedenia pojednávania a jeho dôstojnosti. Vzhľadom na vyššie uvedené, aj za predpokladu prípustnosti aplikácie § 182 CSP na odvolacie konanie, si odvolací súd splnil svoju povinnosť a účastníkom konania vytvoril priestor na vyjadrenie sa k jednotlivým dôkazom, dokazovaniu, právnemu posúdeniu, ako aj možnosť uviesť „záverečnú reč“, neopodstatnená je preto námietka dovolateľky, že postupom odvolacieho súdu došlo k zásahu do jej procesných práv.»

22. Ústavný súd považuje námietku sťažovateľky, že dovolací súd nedostatočne odôvodnil svoj záver, prečo sa priklonil k jednému z možných výkladov § 182 CSP, za nedôvodnú, keďže z už citovaného vyplýva, že najvyšší súd vychádzal z okolností posudzovanej veci a tento svoj záver náležite odôvodnil. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že ak všeobecný súd aplikuje vo veci jeden z možných výkladov právnej normy a tento svoj záver primerane odôvodní, nemožno bez ďalšieho dospieť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy len preto, že sťažovateľ preferuje výklad odlišný (podobne sp. zn. II. ÚS 228/2020).

23. V nadväznosti na námietky týkajúce sa postupu odvolacieho súdu a jeho ne/zopakovania dokazovania na pojednávaní dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia „dáva do pozornosti znenie § 204 CSP za bodkočiarkou, ktoré reflektuje na hospodárnosť súdneho konania,

a v prípade ak ide o listiny, ktorých odpis bol stranám sporu v priebehu konania doručený, a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené, nie je potrebné listiny prečítať alebo oznamovať ich obsah. Ide o podmienky, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Jednak musí byť odpis listiny strane sporu v priebehu konania doručený a zároveň strana, ktorá listinu nepredložila, listinu alebo jej obsah nespochybnila. Ak tak zo zákona nevyplýva výslovne, ide nielen o spochybnenie pravosti, ale aj správnosti listiny. V prípade splnenia oboch podmienok postačí na takú listinu len odkázať. Samozrejme ani v tomto prípade nie sú strany pripravené o právo sa k listine vyjadriť, (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. č. 753). V danom prípade obsah dovolania a ani spisu neindikuje, že by došlo k naplneniu potreby vykonať dokazovanie listín ich prečítaním a oboznamovaním ich obsahu v zmysle vyššie uvedeného, nedošlo tak k vadám v procese doručovania listinných dokumentov a ani k spochybnovaniu jednotlivých listinných dokumentov, čo v konečnom dôsledku deklaruje aj skutočnosť, že takýchto väd konania sa dovolateľka v dovolaní, napokon ani v odvolacom konaní, nedovoľavala. Predmetná argumentácia dovolateľky sa týkala správnosti postupu súdov v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, k čomu dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutočného (skutkového) stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu...“.

24. Z citovaného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že nemožno prisvedčiť námietke sťažovateľky, že dovolací súd „zúžil“ jej dovolacie námietky vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti a hodnotil ich ako námietky týkajúce sa nesprávneho zistenia skutkového stavu. Podľa názoru ústavného súdu sa dovolací súd podrobne, jasne a zrozumiteľne vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktoré v dovolaní uplatnila, odôvodňujúc jeho prípustnosť § 420 písm. f) CSP, a jeho závery považuje za ústavne udržateľné.

25. Dovolací súd vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia okrem iného uvádza: «... vo väzbe na dovolateľkou nastolené otázky (body 3. a 27. tohto rozhodnutia) dovolací súd akcentuje, že vyhodnotenie názorov jednotlivých rodičov (súhlas, nesúhlas so striedavou starostlivosťou), vzťahov medzi rodičmi (antipatie, nepriateľského nastavenia, či nedostatku riadnej komunikácie medzi rodičmi) a ich vplyv na záujem maloletých a v konečnom dôsledku ne/nariadenie striedavej osobnej starostlivosti je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti a úpravy styku maloletých s konkrétnymi blízkymi osobami a vyhodnotenie súvisiacich okolností je založené na

riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (por. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 87/2017, 2 Cdo 98/2021, 4 Cdo 6/2021). Pokiaľ účelom ustanovenia § 421 ods. 1 CSP zo širších hľadísk je tiež to, aby sa vyriešením niektorej právnej otázky vytvorila alebo ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že v takejto individuálnej otázke (akou je posúdenie vzťahov medzi rodičmi a ich názorov, či už kladných alebo záporných k nariadeniu striedavej starostlivosti o maloleté) sa teda ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

Osobitne otázka antipatie rodičov a ich nepriateľského nastavenia, ktorá ovplyvňuje aj kvalitu vzájomnej komunikácie medzi rodičmi, je síce otázkou, od ktorej závisí rozhodnutie súdu, či maloleté dieťa zverí do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov alebo do výlučnej osobnej starostlivosti jedného z nich, pretože zverenie maloletého dieťaťa do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov predpokladá zo strany rodičov predovšetkým toleranciu, spoločnú vôľu a schopnosť spolu komunikovať a spolupracovať a najmä nezapájať dieťa do vzájomných problémov, avšak ide len o jednu z množstva ďalších relevantných otázok, ktoré pri tomto posúdení súd musí zvažovať. Z uvedeného teda vyplýva, že záujem maloletého dieťaťa a lepšie zabezpečenie jeho potrieb musí súd zisťovať a posudzovať komplexne, a nie izolovanie v nadväznosti na jednu čiastkovú otázku - v danom prípade otázku antipatie, či nepriateľského nastavenia rodičov maloletých detí.

Z obsahu spisu v prejednávanej veci nevyplýva, že by odvolací súd postupoval v rozpore s vyššie uvádzanými postupmi a zákonnými ustanoveniami. Naopak obsah spisu svedčí, že odvolací súd veľmi citlivo a starostlivo zvažoval rozhodnutie v tejto veci, keď po vykonanom dokazovaní na nariadenom pojednávaní a dôslednom zhodnotení osobnostných predpokladov rodičov vychovávať maloleté deti, najmä s ohľadom na ich citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia, ako aj s rešpektom na názor maloletých detí a ich vôľu byť rovnocenný čas s oboma rodičmi, tiež na schopnosť rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o deti s druhým rodičom, dospel k záveru ponechať maloleté deti zverené v osobnej starostlivosti otca (pozri bližšie body 26. a 27. rozsudku dovolacieho súdu), ktorý zároveň uznáva úlohu a dôležitosť druhého rodiča (matky) v živote maloletých detí a uzavrel, že v danom prípade nie sú splnené podmienky pre zverenie maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti, preto návrh matky zamietol a súčasne rozšíril styk matky s deťmi v súlade s ich názorom.

Dovolací súd po preskúmaní spisu dospel k záveru, že matkou namietané nesprávne právne posúdenie odvolacím súdom pretavené do vyššie uvedených otázok nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 431 až § 435 CSP, z dôvodu, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Totiž (1) posúdenie konkrétnych skutkových okolností týkajúcich sa v danej veci posúdenia ne/súhlasu (postoj/názor) jedného z rodičov na nariadenie striedavej osobnej starostlivosti o maloleté, (2) vyhodnotenie toho, či takýto „názor“ jedného z rodičov má vplyv na najlepší záujem maloletých, (3) či vzťah rodičov (jeho charakter) predstavuje prekážku nariadenia striedavej osobnej starostlivosti - sa týka hodnotenia konkrétnych skutkových zistení v procese dokazovania.»

26. V súvislosti s námietkou sťažovateľky, že vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd „rezignoval“ na svoju úlohu pri zjednocovaní judikatúry... pričom

v napadnutom uznesení uviedol, že prakticky v rodinnoprávnej agende „*sa teda ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu*“, ústavný súd predovšetkým uvádza, že z napadnutého uznesenia nevyplýva všeobecné vylúčenie rodinnoprávnych vecí z prieskumu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, ako to prezentuje sťažovateľka, ale záver najvyššieho súdu, že v takejto individuálnej otázke (akou je posúdenie vzťahov medzi rodičmi a ich názorov, či už kladných alebo záporných, k nariadeniu striedavej starostlivosti o maloleté) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

27. Z citovanej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľky bola jeho neprípustnosť vyplývajúca z nenaplnenia kritérií vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 431 až § 435 CSP z dôvodu, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení ani na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Uvedený záver dovolacieho súdu považuje ústavný súd za riadne odôvodnený a ústavne udržateľný.

28. Námietku sťažovateľky, že najvyšší súd bez vykonania dokazovania doplnil odôvodnenie napadnutého uznesenia o skutkové zistenia, ktoré v rozsudku krajského súdu nie sú uvedené považuje za nedôvodnú, poukazujúc na bod 27 napadnutého rozsudku krajského súdu: „... *Napriek uvedenému, otec v konaní pred odvolacím súdom uviedol, že nechce matke brániť v kontakte s maloletými deťmi, a preto súhlasil s tým, aby boli maloleté deti týždeň u matky a týždeň u otca, a súčasne uviedol, že deti si to takto aj želajú*“, ktoré možno chápať tak, že otec uznáva úlohu a dôležitosť druhého rodiča (matky) v živote maloletých detí, i keď to nie je uvedené *expressis verbis*.

29. V nadväznosti na uvedené a citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „*nerespektovanie*“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

30. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia ako celku možno vyvodiť, že najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľky primeraným spôsobom odôvodnil, pričom tieto jeho závery nemožno považovať za arbitrárne. Ústavný súd pri preskúvaní napadnutého uznesenia nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu, t. j. postup, ktorý by nemal oporu v zákone.

31. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka

namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

32. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je podľa názoru ústavného súdu z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

33. Z ústavnej sťažnosti tiež vyplýva, že sťažovateľka odvíja porušenie základného práva podľa čl. 41 ods. 4 ústavy od porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie odmietol ako zjavne neopodstatnenú, konštatuje, že v takom prípade nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto sťažovateľkou označených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

34. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. apríla 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu